

ספר ג'

ספר ג' · פרשה 3 מתוך 54

פארק בראשית

פרשת לך לך

דרך השירות

פתח ודמיון: דוד סילבר

הפרשה השלישית בתורה מספרת לילדים · מגיל 5

ברוכים הבאים לפארק!

פארק בראשית הוא פארק שאין כמוהו: כל מתקן מספר פרשה מהתורה. בפניסה, בית נותנת לכל מבקר צמיד טורקיז. כל עוד עונדים אותו, כל מתקן הופך לאמתי: מבקרים בפארק... וחיים את ספור התורה.

שלוש דרכים לקרא כל עמוד

הספור

1

לקריאה בקול, לבני 5-8.

הידעתם?

2

רש"י, מדרש או מלה מיחדת, לבני 9-12.

השאלה של בית

לשיחה משפחתית סביב שלחן השבת.

לקטנים: עמודים 16-20 (מבוך הנסיונות: שרי במצרים, מלחמת המלכים, מלכי צדק, הגר והמילה) מסמנים "לגדולים יותר". אפשר לדלג מעמוד 15 ישירות לעמוד 21.

חברי המסע שלכם

בית

אות הקמע של הפארק. מקבלת את פני המבקרים, מסבירה ושואלת שאלות.

נעם, בן 9

הסקרן, זה ששואל את השאלות של הגדולים.

טליה, בת 6

זו שמתפעלת מכל ומרגישה הכל. אף פעם בלי שתי הג'ירפות שלה.

כִּמָּה יָמִים אַחֵר כָּה, נָעַם וְטִלְיָה שׁוֹב בַּפֶּאֲרֶק,
 וּצְמִידֵי הַטּוֹרְקִיז עַל יְדֵיהֶם! טִלְיָה מְחַבֶּקֶת חֶזֶק אֶת
 שְׁתֵּי הַגִּ'יָּרְפוֹת שָׁלָה, וְהַיּוֹנָה שָׁלָה מְצִיצָה מִן הַכִּיס.
 בְּסוֹף שְׂדֵרַת הַדִּקְלִים, הַשָּׁעַר הַגָּדוֹל שֶׁל עֵץ
 וְחִבְלִים מוֹכֵן סוֹף סוֹף! מֵאַחֲרָיו, דֶּרֶךְ שֶׁל חוֹל
 רָצָה אֶל גִּבְעוֹת הַחוֹל. דִּינָג, דִּינָג: בְּרַחוּק, שׁוֹרָה
 שֶׁל גַּמְלִים נוֹצְצִים מְחֻלֵּיקָה עַל מִסְלָה מוֹזְהֶבֶת, בֵּינָם
 גִּבְעוֹת הַחוֹל. בֵּית מְחַכָּה לָהֶם מִתַּחַת לַשָּׁעַר:
 "בְּרוּכִים הַבָּאִים לְדֶרֶךְ הַשְּׂרִוֹת! הַיּוֹם יוֹצְאִים
 לְמַסַּע עִם אַבְרָם. "נָעַם מִתְפַּלֵּא: "לָמָּה אַבְרָם יוֹצֵא
 לְדֶרֶךְ?"

הַיִּדְעָתֶם?

הַמְדַּרְשׁ מְשׁוּוֶה אֶת אַבְרָם לַאֲדָם שֶׁעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְרוֹאֶה אֶרְמוֹן מוֹאֵר
 כּוֹלוֹ. הוּא שׁוֹאֵל: "תֹּאמֶר שֶׁהִבִּירָה הָאֵל כֹּלָא מִנְהִיג?" אִזּוֹ בַּעַל הָאֶרְמוֹן מְצִיץ
 אֵלָיו: "אֲנִי הוּא כֹּעַל הַבִּירָה!" אַבְרָם חִיפֵשׁ אֶת כּוֹרָא הָעוֹלָם, וְהִי עֲנָה לוֹ.
 (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לֵט, א)

הַשְּׂאֵלָה שֶׁל בֵּית

כְּשֶׁאַתֶּם מְסַתְּפִלִים בְּשָׁמַיִם, בָּיִם אוֹ בְּפֶרֶחַ, עַל מָה אַתֶּם חוֹשְׁבִים?

התור עובר בתוך חנות מלאה מדפים.
בכל מקום עומדים פסלים של חמר עם עינים
עגלות. "זאת החנות של תרח, אבא של
אברם", מספרת בית. "הוא מכר פסלים
שאנשים עבדו להם. יום אחד אברם שבר את
כלם במקל, חוץ מן הגדול, ושם את המקל
בידיו. אבא שלו כעס. אמר אברם: 'הגדול הכה
את כל האחרים!' 'אבל הם לא יכולים לזוז!'
'אז למה אתה עובד להם?' 'טליה פורצת
בצחוק. בסוף החנות כבר שומעים גמלים.

הידעתם?

חז"ל אומרים שאברם הכיר את בוראו כשהיה בן שלוש! הם לומדים זאת
מן המילה "עקב" שבפסוק "עקב אשר שמע אברהם בקלי". המילה הזאת
שווה 172. אברהם חי 175 שנה: כלומר, הוא שמע בקול ה' 172 שנה.
(נדרים לב ע"א)

השאלה של בית

למה צריכה אמץ כדי לחשב אחרת מקלם?

מֵאַחֲרֵי הַחֲנוּת, הִנֵּה תַחֲנוּת הַגְּמָלִים! עַל
הַמְסָלָה מְחַכּוֹת מְכוֹנִיּוֹת מְצַחֲיוֹת בְּצוּרַת
גָּמֶל, חֲלָקוֹת וְנוֹצְצוֹת. הֵם מְטַפְּסִים עַל
הָרֹאשׁוֹנָה. מוֹל דָּלֶת גְּדוֹלָה, הַצְמִידִים
מִתְחִילִים לָזָהֵר... וְהַמְכוֹנִיּוֹת מִתְחִילָה
לִנְשָׁם: זֶה גָּמֶל אֲמַתִּי! הַדָּלֶת נִפְתַּחַת: הִנֵּה
הַמְדַבֵּר הָאֲמַתִּי, בְּאוֹר הַשַּׁחַר. קוֹל עֲצוֹם
מִהִדְהָד וְאוֹמֵר לְאַבְרָם: "לֵךְ לֵךְ מֵאֶרֶץ
וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אֶרְאֶךָ. וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָּדוֹל וְאַבְרָכְךָ." טְלִיחָה
לוֹחֶשֶׁת: "זֶה הִי..."

הַשְּׂאֵלָה שֶׁל בֵּית

מָה הָכִי קִשָּׁה כְּשֶׁצָּרִיךָ לְעֹזֵב
מְקוֹם שְׂאוֹהֲבִים?

הַיְדַעְתֶּם?

הִי לֹא אוֹמֵר לְאַבְרָם רַק "לֵךְ", אֲלָא "לֵךְ לֵךְ". רַשִׁי
מַסְבִּיר: "לֵהֲנַאֲתָךְ וּלְטוֹבָתְךָ". שֵׁם יִהְיוּ לְאַבְרָם יִלְדִים,
וְכָל הָעוֹלָם יִגְלֶה מִי הוּא בְּאֵמֶת: "וְעוֹד שְׂאוֹדִיעַ טְבַעַךְ
בְּעוֹלָם". (רַשִׁי יב, א)

הגמל מצטרף לשירה אמתית שיוצאת מן העיר חרן. בראש
הולך אברהם עם המקל שלו. בן שבעים וחמש הוא יוצא לדרכו,
כמו שאמר לו ה'. שרי, אשתו, צועדת לצדו, ולוט, בן אחיו,
הולך אחריהם עם העדרים שלו. ומאחוריהם, הרבה אנשים
מתלונים אליהם. "מי כל האנשים האלה?" שואל נעם.
"התורה קוראת להם 'הנפש אשר עשו בחרן'", עונה בית.
"עשו?" מתפלאה טליה. נעם מביט בשורה הארוכה של
הגמלים: "ולאן הולכים?" בית מחיכת: "אפלו אברהם עוד לא
יודע!"

הידעתם?

"הנפש אשר עשו": רש"י מסביר שאלה האנשים שאברהם ושרי לימדו להכיר את
ה': "אברהם מגיר את האנשים ושרה מגירת הנשים". והתורה מחשיבה זאת
כאילו נתנו להם חיים חדשים: "כאלו עשאו!" (רש"י יב, ה)

השאלה של בית

למי הייתם רוצים ללמד משהו נפה שאתם יודעים?

הגמל הולך זמן רב במדבר, עד ארץ של
 גבעות ירקויות, עצי זית ומעינות. "ארץ
 פנעו!" מכריזה בית. ליד שכם, באלון
 מורה, אור רב יורד מן השמים, והקול
 אומר לאברם: "לזרעה אתו את הארץ
 הזאת." אז אברם בונה מזבח מאבנים,
 כדי להודות לה'. טליה פוקחת עינים
 גדולות: "הארץ הזאת, זאת ארץ
 ישראל?" "כן!" עונה בית. "הארץ שה'
 הבטיח לאברם וליצחקו." הגמל ממשיך
 בדרך אל ההרים.

הנדעתם?

למה ה' לא אמר לאברם מיד לאיזו ארץ ללכת? רש"י מסביר:
 "כדי לחכמה בעיניו, ולתת לו שכר על כל דבור ודבור". כך
 הארץ תהיה יקרה לו עוד יותר, והוא יקבל שכר על כל מילה
 ששמע. (רש"י יב, א, ד"ה "אשר אראך")

השאלה של בית

איזה מקום בארץ ישראל הייתה רוצים לבקר בו
 יותר מכל?

על הר אחד, בין בית אל ובין העי, השירה עוצרת.
 אברם נוטה את האהלים, בונה עוד מזבח וקורא בשם
 ה'. אבל פתאום נושבת רוח חמה ויבשה. השדות
 מצהיבים, הבארות מתרוקנות: זה רעב! "אברם צריך
 לרדת למצרים כדי למצא אכל", מסבירה בית. הגמל
 נכנס למנהרה שמשתוללת בה סופת חול. זה עוקץ,
 זה שורק, וטליה מסתירה את הג'ירפות שלה מתחת
 לשמלה. נעם צועק: "ומה קורה במצרים?" "את זה
 נספר אחר כך..."

הידעתם?

בתורה כתוב "אֵלֶּלָה" בה"א בסוף, כאילו כתוב "האוהל שלה". רש"י
 מסביר: "בתחלה נטה את אהל אשתו ואחר כך את שלו". (רש"י יב, ח)

השאלה של בית

איך אתם יכולים להראות למישהו מהמשפחה שהוא
 קודם לכם?

כַּשֶׁהַגָּמֵל יוֹצֵא מִן הַמִּנְהָרָה, הַשֶּׁמֶשׁ זֹרַחַת. הַשִּׁירָה עוֹלָה מִמִּצְרַיִם, אֲרָכָה
הֶרְבֵּה יוֹתֵר מִקֵּדָם! יֵשׁ בָּהּ עֲדָרֵי צֹאן וּבָקָר, חֲמוּרִים עֲמוּסִים תְּבוֹת, וְכֶסֶף
וְזָהָב שְׁנוּצְצִים. "אֲבָרָם נַעֲשֶׂה עֲשִׂיר מְאֹד", אוֹמֶרֶת בֵּית. טִלְיָה סוֹפֶרֶת אֶת
הַגָּמְלִים וּמִתְבַּלְבֶּלֶת. בְּמָקוֹם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ חֲדָשָׁה, אֲבָרָם עוֹבֵר בְּאוֹתָם
מִקוֹמוֹת שְׁעֵבֶר בָּהֶם בְּהִלִּיכָה, עַד הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבֵּית אֵל, וְשָׁם הוּא מִתְפַּלֵּל
שׁוּב. נָעַם מוֹשֶׁה בְּכִתְפּוֹ: "אֲנִי הֵייתִי לֹחֵם קַצּוֹר דֶּרֶךְ!"

הַיְדַעְתֶּם?

למה לעצור באותם פונדקים כמו בדרך למצרים? לפי מדרש,
בדרך לשם קנה אברם בהקפה, כלומר בלי לשלם מיד. בחזרה,
כשהיה כבר עשיר, שילם את כל חובותיו: "בַּחֲזָרְתּוֹ פָּרַע
הַקְפֹּתוֹ" (רש"י יג, ג)

הַשְּׁאֵלָה שֶׁל בֵּית

למה חשוב להחזיר מה שחייבים, גם כשאף אחד לא
מבקש?

אָבֵל כָּל הָעֲדָרִים הָאֵלֶּה, זֶה הָרֶבֶה מְאֹד
בְּהֵמוֹת! אֵין מִסְפִּיק עֶשֶׂב לְכֻלָּם,
וְהָרוּעִים שֶׁל לוֹט רָבִים עִם הָרוּעִים שֶׁל
אַבְרָם. הַכֹּבָשִׁים פּוֹעִים, הָרוּעִים
צוֹעֲקִים, וְטִלְיָה סוֹתֶמֶת אֶת הָאֲזָנִים. אִז
אַבְרָם נִגַּשׁ אֶל לוֹט, בְּשָׁקֵט בְּשָׁקֵט: "אֵל
נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין רְעִי וּבֵין
רְעִיךָ, כִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ. הֲלֹא כָל
הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ... אִם הִשְׁמָאל וְאִימָנָה,
וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׁמֹאֵלָה." נָעַם לֹא
מֵאֲמִין: "הוּא נוֹתֵן לוֹ לְבָחָר רֹאשׁוֹן?"

הַיְדַעְתֶּם?

למה פרצה המריבה? המדרש מספר: "בְּהֵמָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָכְּלוּ הָיְתָה יוֹצֵאָה וְמוֹמָה, וּבְהֵמָתוֹ שֶׁל לוֹט לֹא". הבהמות של אברם יצאו עם זמם על הפה, כדי שלא יאכלו בשדות של אחרים. הרועים של לוט נתנו לבהמות לרעות בכל מקום. (בראשית רבה מא, ה; רש"י יג, ז)

הַשְׁאֵלָה שֶׁל בֵּית

מָה אַתֶּם עוֹשִׂים כְּדֵי לַעֲצֹר מְרִיבָה, גַּם כְּשֶׁנִּדְמָה לָכֶם שֶׁאַתֶּם צוֹדְקִים?

לוט מרים את עיניו. למטה, כפר הירדן ירקח ומלאה מים, יפה כמו גן.
 "אני בוחר בזה!" והוא הולך עם העדרים שלו, עד העיר סדם. בית מניקה
 בראשה בצער: "אנשי סדם היו רעים מאד..." טליה מחבקת את
 הג'ירפות: "אז למה הוא הולך לשם?" "כי העשב שם יפה", נאנחת בית.
 אברם מביט בכו אחיו שמתרחק. והגמל מתחיל לטפס על גבעת סלעים
 גבוהה, צעד אחר צעד, עד הפסגה.

הידעתם?

התורה אומרת: "ואנשי סדם רעים וחטאים לה מאד". רש"י מעיר: "ואף על פי כן לא נמנע לוט מלשכן עמקם". מאוחר יותר, הבחירה הזאת תביא עליו הרבה צרות... (רש"י יג, יג)

השאלה של בית

איך אתם בוחרים חברים: לפי מה שיש להם, או לפי מי שהם?

למעלה בפסגה, הגמל נעצר, ורואים את כל
הארץ! קול אומר לאברם: "שֶׁא נָא עֵינֶיךָ
וְרֹא... צִפְנָה וְנִגְבְּה וְקִדְמָה וְיָמָּה. כִּי אֵת כָּל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְנַנָּה וּלְזֶרְעֶךָ עַד
עוֹלָם. וְשָׁמַתִּי אֶת זֶרְעֶךָ כָּעֶפֶר הָאָרֶץ." קְלִיֵּק!
עַל גֵּב הַגָּמֶל, הַסִּפְסָל מְסֻתָּבֵב מַעֲצָמוֹ, כְּדִי
שְׂיוֹכְלוּ לְהִבִּיט לְכָל הַצְדָּדִים. טְלִיָּה רוֹאֶה אֵת
הַחֹל נוֹצֵץ עַד קֶצֶה הָאֶפֶק: "זֶה הָרֶבֶה, הָרֶבֶה
יְלָדִים!" אַחֵר כֹּךְ הַגָּמֶל יוֹרֵד אֶל הָרֶשֶׁה שֶׁל
עֲצִים גְּבוּהִים.

הַיְדַעְתֶּם?

ה' אומר לאברם גם: "קום התהלך בארץ לארפה ולרחקה". למה? לדעת
רבי אליעזר, מי שהולך בשטח לאורכו ולרוחבו, כבר קונה אותו! וחכמים
אומרים שזה היה מאהבה לאברהם, "כדי שיהא נוח לכבש לפני בניו".
(בבא בתרא ק ע"א)

השאלה של בית

איזה מקום הייתם רוצים לעבור ברגל, מהתחלה ועד
הסוף?

בְּאַלְנֵי מַמְרָא, לֵיד חֶבְרוֹן, אֲבָרָם נוֹטָה אֶת
 אֶהְלוֹ תַחַת הָעֵצִים הַגְּדוֹלִים, וּבֹנָה עוֹד
 מִזְבֵּחַ. "זֶה כָּבֹד שְׁלוֹשָׁה מִזְבְּחוֹת!" סוֹפֵר נָעָם.
 אֹז הַצְמִידִים כָּבִים לְאֵט. הָעֵצִים חוֹזְרִים
 לְהִיּוֹת עֵצִי תַפְאוּרָה, וְהַגָּמֵל חוֹזֵר לְהִיּוֹת
 מְכוֹנִית נוֹצָצַת, שְׁכוֹרֶעַת בְּתַחֲנַת הַסִּיּוּם.
 הַסַּפְסָל מְסִתּוֹבֵב הַצָּדָה, וְהֵם יוֹרְדִים. טְלִיָּה
 מְלֻטָּפָת אֶת צִוְּאוֹרוֹ הַחֶלֶק: "לִפְנֵי רָגַע הָיִיתָ
 גָּמֵל אֲמַתִּי!" בֵּית פּוֹרְצַת בְּצָחוֹק וּמִרְאָה כָּפֹר
 גְּדוֹלָה, שְׁעוֹלָה מִמֶּנָּה רֵיחַ טוֹב שֶׁל תְּבָלִינִים:
 "בּוֹאוּ, נָטַעַם מִשּׁוֹק הַשִּׁירָה!"

הִידְעָתֶם?

דֶּרֶךְ אֲרוּכָה גּוֹרֵמַת לְשִׁלוּשָׁה דְּבָרִים: "מִמְעָטָת פְּרִיָּה וּרְכִיָּה וּמִמְעָטָת
 אֶת הַמָּמוֹן וּמִמְעָטָת אֶת הַשֵּׁם". פַּחוֹת יְלָדִים, פַּחוֹת כֶּסֶף, וּפַחוֹת
 מִפּוֹרְסָמִים. לִכֵּן הִבְטִיחַ ה' לְאַבְרָם שְׁלוֹשׁ בְּרֻכּוֹת: מִשְׁפַּחָה גְּדוֹלָה, עוֹשֵׁר
 וְשֵׁם גְּדוֹל. (רַשִּׁי יב, כ)

הַשְּׁאֵלָה שֶׁל בֵּית

מָה גָּלִיתֶם שֶׁהָיָה חֵדֶשׁ לָכֶם בְּטִיּוֹל הָאַחֲרוֹן שֶׁלָּכֶם?

בכפר השוק יש שטיחים, פנסים ותבלינים בכל הצבעים. הם מתישבים מתחת לאהל מפספס:
פתה חמה, חומוס, תמרים וכוס גדולה של מיץ רמונים. נעם מכניס מטבע למכונת מזכרות,
מסובב את הידית... ומקבל מדליה מוזהבת, עם אהל וכוכבים. טליה מסובבת אותה בשמש,
והיא נוצצת. בסוף הכפר מחכה למבקרים כפה גדולה בצבע כחל לילה, מכסה נקדות זהב
קטנות. "שם בפנים תמיד לילה", אומרת בית. "בואו לספר כוכבים עם אברהם!"

הידעתם?

ה' הבטיח לאברהם: "ואגדלה שמך". ואכן, אברהם היה מפורסם כל כך בעולם, שהיה מטבע על שמו! ואיך נראה המטבע של אברהם אבינו? "זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר". (בבא קמא צו ע"ב; בראשית רבה לט, יא)

השאלה של בית

אם היו עושים מדליה לכבודכם, מה היו מצירים עליה?

הִידְעָתֶם?

בכל יום, הברכה הראשונה של העמידה מסתיימת במילים "מגן אברהם", כמו "אנכי מגן לך". חז"ל רואים בזה את קיום ההבטחה לאברהם, "והיה ברכה": "בך חותמין". (רש"י יב, ב; בראשית רבה לט, יא)

השאלה של בית

מי הוא "מגן" בשבילכם, מישוהו ששומר עליכם?

בכפת הפוכים מתישבים בכרסאות גדולות שנוטות לאחור. חשך מחלט. אחר כך הצמידים נדלקים, והתקרה נעלמת: אלה שמי מדבר אמתיים! ממש קרוב, לפני האהל שלו, יושב אברהם, דואג. קול אומר לו: "אל תירא אברהם, אנכי מגן לך, שכרה הרבה מאד." אבל אברהם עונה בשקט: בשביל מה כל זה, אם אין לו ילד? אליעזר, העבד שלו, הוא שפירש אותו. טליה לוחשת: "הוא עצוב..."

אז ה' מוציא את אברהם מן האהל: "הבט נא
 השמימה וספור הכוכבים, אם תוכל לספור
 אתם." מעל הכרסאות נדלקים כוכבים, אלפים,
 מיליונים! נעים מנסה: "אחת, שתיים, שלש...
 ארבעים ושבע..." ומותר בצחוק. "פה יהיה
 זרעה", אומר הקול. אברהם כבר זקן, ולשרי אין
 ילדים. ובכל זאת הוא מאמין בה. טליה
 מושיטה יד אל השמים: "אז גם אנחנו כוכבים
 שלו?" "כן", מחייכת בית. "כל אחד מכם!"

הידעתם?

"ויוצא אתו החוצה": לפי מדרש שרשיי מביא, ה' הגביהו למעלה מן
 הכוכבים! לכן כתוב "הבט", "וזהו לשון הבטה מלמעלה למטה", כמו מי
 שמסתכל מלמעלה למטה. (רשיי טו, ה)

השאלה של בית

האם אפשר לבטח במישהו, גם כשעוד לא רואים את מה
 שהוא הבטיח?

בַּכֶּפֶה, הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹקַעַת. אַבְרָם מְכִין בְּהֵמוֹת
לְבָרִית, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים פֶּעַם, וּמִגֵּרָשׁ אֶת
הָעוֹפּוֹת הַגְּדוֹלִים שְׁמֵת־קְרָבִים. אַחֵר כֶּךָ הוּא
נִרְדָּם עִמָּק. הִי מְגַלָּה לוֹ שֶׁהֵילָדִים שְׁלוֹ יֵהְיוּ גֵרִים
בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, וְאַחֵר כֶּךָ
יֵצְאוּ מִשָּׁם בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל. בַּחֲשֵׁה, לִפְיֵד אִישׁ
מִבְּהִיק עוֹבֵר לֹאט בֵּין הַחֲלָקִים: זֶה הַבְּרִית.
הָאוֹרוֹת נִדְלָקִים שׁוֹב. בִּיצִיָּאָה, בֵּית מֶרְאָה שְׁתִּי
דְּרָכִים: "מְבוֹךְ הַנְּסִיוֹנוֹת, לַגְּדוֹלִים... וְהָאֲגָם,
שֶׁשָּׁם נִפְגַּשׁ הָעָרֶב!"

הִידְעָתֶם?

ההבטחה הזאת מסתירה את כל סיפור פסח! על המילים "דן אנכי" מסביר רש"י: "בַּעֲשֹׂר מִכּוֹת", עשר המכות. ועל "בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל": "בְּמִמּוֹן גָּדוֹל", הכסף והזהב שלקחו בני ישראל ביציאת מצרים. (רש"י טו, יד)

השאלה של בית

מה אתם אוהבים לספר בליל הסדר של פסח?

במבוך הנסיונות יש קירות גבוהים בצבע חול.
 כדי לפתח כל דלת, צריך לפתור חידה. נעם
 פותר את הראשונה, והצמידים נדלקים: הנה
 מצרים, הדקלים שלה והארמון של פרעה.
 "שרי היתה יפה מאוד", מספרת בית. "אברם
 פחד שהמצרים יפגעו בו כדי לקחת אותה. אז
 בקש ממנה לומר שהיא אחותו. העבדים של
 פרעה לקחו אותה לארמון. אבל ה' שמר על
 שרי: פרעה וביתו לקו בנגעים גדולים. פרעה
 הבין, והחזיר את שרי לאברם." דלת שניה
 נפתחת...

הידעתם?

למה בא רעב מיד אחרי שאברם הגיע? רש"י מסביר שהרעב היה "באותה
 הארץ לבדה, לנסותו, אם יתרחק אחר דבריו של הקב"ה": ה' שלח אותו
 לארץ הזאת, ועכשיו הוא צריך לצאת ממנה! (רש"י יב, י)

השאלה של בית

מה אפשר לעשות כשדואגים למישהו שאוהבים?

מֵאַחֲרֵי הַדִּלְתָּ הַשְּׁנִיָּה, לֵילָה. "אַרְבָּעָה מַלְכִּים נִלְחְמוּ בַּחֲמִשָּׁה מַלְכִּים אֲחֵרִים",
 מִסְפֶּרֶת בֵּית, "וְלָקְחוּ אֹתָם אֶת לוֹט, שָׁגַר בְּסֵדֶם. "אִישׁ מִגֵּיעַ בְּרִיצָה: "אַבְרָם! בֶּן אָחִיךָ
 נִשְׁבָּה!" מִיד אַבְרָם אוֹסֵף שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּשְׂמוֹנֶה עָשָׂר אֲנָשִׁים מִבֵּיתוֹ, וְרוֹדֵף אַחֲרֵי
 הַמַּלְכִּים עַד דָּן. לִפְיֵדִים נִדְלָקִים מִסָּבִיב לֵילָדִים. בְּאִמְצַע הַלֵּילָה, אַבְרָם מַחֲלֵק אֶת
 אֲנָשָׁיו לְקְבוּצוֹת, מִפְתִּיעַ אֶת הַמַּלְכִּים וּמַחְזִיר אֶת לוֹט, אֶת רְכוּשׁוֹ וְאֶת כָּל הַשְּׂבוּיִים.
 נָעַם נוֹשֵׁם לְרוֹחָה: "הוּא הֶצִּיל אֶת כָּלָם!"

הִידְעָתֶם?

כאן התורה קוראת לאברם בפעם הראשונה "העברי", מלשון
 "עבר", צד. רבי יהודה מסביר: "כל העולם כלו מעבר אחד והוא
 מעבר אחד". כל העולם בצד אחד, ואברם, לבדו, בצד השני.
 (בראשית רבה מב, ח)

השאלה של בית

עד כמה הייתם מוכנים
 ללכת כדי לעזור למישהו
 מהמשפחה?

הִדְלֹת הַשְּׁלִישִׁית נִפְתַּחַת אֶל עַמָּךְ, בְּבִקְרָה מִקֶּדֶם.
 מֶלֶךְ זָקֵן יוֹצֵא לְקִרְיַת אֲבָרָם: מִלְכִּי־צֶדֶק, מֶלֶךְ
 שָׁלֵם, הָעִיר שֶׁתְּהִיָּה יְרוּשָׁלַּיִם. הוּא מֵבִיא לָחֶם
 וַיֵּיז לְאֲנָשִׁים הָעֵיפִים, וּמִבְרָךְ אֶת אֲבָרָם בְּשֵׁם
 הַבּוֹרָא, קִנָּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֲבָרָם נוֹתֵן לוֹ מַעֲשֵׂר
 מִכָּל. אַחֵר כֶּךָ מֶלֶךְ סָדָם מֵצִיעַ: "תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ
 וְהִרְכָּשׁ קֹחַ לָךְ." אֲבָל אֲבָרָם מְסַרֵּב: "אִם מַחוּט
 וְעַד שָׁרוֹף נֶעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ!"
 "כְּלוּמָר, הוּא לֹא יִקַּח כְּלוּם", מְסַבֵּרָה בֵּית.
 טְלִיָּה פּוֹקַחַת עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת: "אֲפֹלוּ לֹא חוּט
 קֵטָן?"

הִידְעָתֶם?

מי המלך המסתורי הזה? לפי חז"ל, "מלכי צדק הוא שם בן נח"! זוכרים אותו? הוא היה בתבה עם אביו. (רש"י יד, יח)

השאלה של בית

מה אפשר לתת למישהו שחוזר עיף מאד?

מֵאַחֲרֵי הַדִּלְתָּ הָרְבִיעִית, מִדְּבָר לֹוְהֵט. "לְשָׂרִי
עֲדִין לֹא הָיוּ יְלָדִים", מְסַפֶּרֶת בֵּית. "אֲזִי הָיָא
נִתְּנָה לְאַבְרָם אֶת שְׂפָחָתָהּ הַמְצֻרִית, הָגֵר, כִּי
שָׂיְהָה לּוֹ מִמָּנָה יֶלֶד. אָבֵל כְּשֶׁהָגֵר הָיְתָה
בְּהָרִיוֹן, הָיָא זֹלְזָלָה בְּשָׂרִי. שָׂרִי הִקְשָׁתָה
עָלֶיהָ, וְהָגֵר בָּרַחָה. "לֵיד מַעֲזֵן יוֹשֶׁבֶת הָגֵר,
לְבַד. אֹר מִתְקַרֵּב: מִלְּאָה. "שׁוּבִי אֶל
גְּבִרְתְּךָ... וְיִלְדֶת בֶּן וְקִרְאָת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל, כִּי
שָׁמַע ה' אֶל עֲנִיָּהּ. "הָגֵר לֹוְחֶשֶׁת: "ה' הוּא זֶה
שְׂרׁוּאָה אוֹתִי. "הָיָא חוֹזֶרֶת, וְיִשְׁמָעֵאל נׁוֹלָד.
אַבְרָם בֶּן שְׁמוֹנִים וְשָׁשׁ.

הִידְעָתֶם?

מִי הָיְתָה הָגֵר? לְפִי חַיִּיל, "בֵּת פְּרָעָה הָיְתָה"! אַחֲרֵי הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ
לְשָׂרִי, אָמַר פְּרָעָה: "מוֹטֵב שֶׁתְּהָא בְּתִי שְׂפָחָה בְּבֵית זֶה וְלֹא גְבִירָה בְּבֵית
אַחֵר". (רַשִּׁי טז, א)

הַשְׂאֵלָה שֶׁל בֵּית

אֵיךְ אַתֶּם יְכוּלִים לָשִׁים לֵב לְמִישָׁהוּ שְׂמֵרָגִישׁ לְבַד?

הַדִּלַת הָאֲחֵרוֹנָה נִפְתַּחַת אֶל הַמַּחֲנֶה שֶׁל אַבְרָם, בְּחֶבְרוֹן. עֲכָשׁוּ הוּא בֶן תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע. הִי מִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ
מִצְוָה חֲדָשָׁה: בְּרִית מִילָה, אוֹת הַבְּרִית. כָּל הַזָּכָרִים בְּבֵיתוֹ יִמּוּלוּ, וְגַם בְּדוּרוֹת הַבָּאִים: "וּבֶן שְׁמֹנֶת יָמִים
יִמּוּל לָכֶם כָּל זָכָר." בָּאוֹתוֹ יוֹם עֲצָמוֹ, בְּלִי לַחֲכוֹת, הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַמִּילָה, עִם בָּנוּ יִשְׁמָעֵאל, בֶּן שְׁלֹשׁ
עָשָׂרָה, וְעִם כָּל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ. נָעַם מְהֵנָּה: "כִּמּוֹ בַּבְּרִית שֶׁל בֶּן הַדּוֹד הַקָּטָן שְׁלִי!" "בְּדִיוֹק!" מַחֲיֶכֶת בֵּית.
בְּסוּף הַמְּבוֹרֶה שׁוֹמְעִים מוֹזִיקָה וּמִיָּם...

הִידְעָתֶם?

הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת שֶׁאַבְרָהָם מֵל "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה", כַּאֲמֵצֵעַ הַיּוֹם.
רִשְׁיִי מִסְבִּיר: "לֹא נִתְקַרָּא לֹא מִן הַגּוֹיִם וְלֹא מִן הַלְצָנִים", וְאִישׁ
לֹא יוֹכֵל לֹמַר: "אֱלוֹ רְאִינוּהוּ לֹא הִנֵּחֵנוּהוּ!" (רִשְׁיִי יוֹ, כֵּג)

הַשְּׁאֵלָה שֶׁל בֵּית

לְמָה טוֹב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה מִיָּד, בְּלִי
לַחֲכוֹת?

הָעָרֶב יוֹרֵד עַל הָאֵגֶם. כָּלֵם יוֹשְׁבִים עַל הַיָּצִיעַ וּמַחֲכִים לְמוֹפֵעַ הַגָּדוֹל. הַמְזַרְקוֹת פּוֹרְצוֹת, הַצְמִידִים נִדְלָקִים, וְהָאֵגֶם הוֹפֵךְ לְמִדְבָּר אֲמִתִּי תַחַת הַכּוֹכָבִים: אַבְרָם שָׁם, לְפָנֵי אֱהֱלוֹ, בֶּן תִּשְׁעִים וְתִשְׁעִים. "וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֹה אַבְרָם, וְהָיָה שְׁמֹה אַבְרָהָם, כִּי אֵב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְתִּיף", אוֹמֵר הַקּוֹל. "שְׂרִי אֲשֶׁתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמֹה שְׂרִי, כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ." וְהָיָה תֵלֵד לוֹ בֶּן, וְשְׁמוֹ יִהְיֶה יִצְחָק. אַבְרָהָם צוֹחֵק מִשְׁמֵחָה. בֵּית קוֹפְצָת בְּמָקוֹם: "הִי הוֹסִיף לוֹ אֶת הָאוֹת הֵ"א! הָאוֹתִיּוֹת הֵן הַמְשַׁפָּחָה שְׁלִי!"

הַשְּׂאֵלָה שֶׁל בֵּית

הָאֵם אֲתֶם יוֹדְעִים לָמָּה
הַחֹרִים שְׁלֵכֶם בְּחָרוּ אֶת הַשֵּׁם
שְׁלֵכֶם?

הַיָּדְעָתֶם?

"שְׂרִי" פִּירוּשׁוֹ "הַשְּׂרָה שְׁלִי": "לִי וְלֹא לְאַחֲרִים",
הַשְּׂרָה שֶׁל אַבְרָם בְּלִבָּד. ו"שָׂרָה" סֵתֵם: "שְׂתֵּהָא שָׂרָה
עַל כָּל", הַשְּׂרָה שֶׁל כּוֹלֵם! (רִשְׁיִי יוֹ, טו)

המופע נגמר. לפני שחוזרים הביתה, קפיצה לחנות! נעם בוחר שירת גמלים קטנה מעץ, וטליה, מנורת לילה שמקרינה פוכבים על התקרה, "כדי לספר אותם לפני השנה". מבעד לחלון, בית מראה אהל ענקי, פתוח לארבע הרוחות, תחת עצים גדולים. פועלים מסדרים בו שלחנות ארבים. "האהל של אברהם", אומרת בית. "שם הוא היה מקבל את כל העוברים והשבים. בקרוב יגיעו אליו שלושה אורחים מסתוריים מאוד..." נעם וטליה מביטים זה בזה: "מתי חוזרים?"

הידעתם?

חז"ל מלמדים: "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו... ועמד בכלם". לפי הרמב"ם, הניסיון הראשון היה "לך לך": לעזוב את ארצו. והעשירי, הקשה מכולם, עוד לפנינו... (פרקי אבות ה, ג; רמב"ם שם)

השאלה של בית

מי עוזר לכם כשמשוהו קשה לכם?

הבונים הגדול של שבת

הידעתם?

הסודות של האותיות והמספרים

לכל אות בעברית יש ערך מספרי. אברהם בגימטריה - 243. כשהי מוסיף לו את האות ה"א, ששווה 5, אברהם בגימטריה - 248, רמ"ח, כמניין איברי גופו של האדם לפי חז"ל. רש"י מסביר: הי רצה שאברהם יהיה "תמים", שלם. (רש"י יז, א)

שני מאבדת את היו"ד ונעשית שרה. היו"ד הקטנה התלוננה לפני ה'... וחיכתה מאות שנים, עד שמשח הוסיף אותה לשמו של תלמידו הושע, והוא נעשה יהושע! (רש"י יז, ה)

כדי להציל את לוט יצא אברהם עם 318 איש. חז"ל שמים לב שגם השם אליעזר, עבדו של אברהם, בגימטריה - 318, שייח. לדעתם, אולי אליעזר לבדו יצא עם אברהם... והוא לבדו היה שווה צבא שלם! (רש"י יד, יד; נדרים לב ע"א)

רנע של שיחה סביב השלח

ילדים

אם הי' היה מוסיף אות לשם שלכם, איזו אות הייתם בוחרים, ולמה?

לכל המשפחה

אברהם סרב לקחת ממלך סדם "אם מחוט ועד שרוך נעל". חז"ל אומרים שבשכר זה זכו בניו לשתי מצוות: חוט של תכלת ורצועה של תפלין (סוטה יז ע"א). האם יש דברים שאנו בוחרים לא לקחת, גם כשאפשר?

המשחק של בית

השירה: הראשון אומר: "בשירה שלי אני לוקח... גמל!" הבא חוזר על הרשימה ומוסיף חפץ, וכך הלאה. מי ששוכח חפץ נעשה ראש השירה ומתחיל רשימה חדשה!

הפארק שלא היה קיים... עדין

כשהייתי קטן, חלמתי על דבר אחד בלבד: לפתוח פארק שעשועים. לולאות, קרונות שמטפסים עד השמיים, צעקות של שמחה... הייתי חובב רכבות הרים אמיתי. ואני עדיין כזה!

כשגדלתי, גיליתי שני דברים. קודם כול, התורה מלאה בסיפורים מרהיבים יותר מכל מתקן: עולם שנברא בשישה ימים, תיבה ששטה על פני המכול, ים שנבקע לשניים. ושנית, לבנות פארק אמיתי עולה... הון עתק.

אז דמיינתי אותו בכל זאת. פארק גדול בנגב, תחת השמש של ארץ ישראל, שבו כל מתקן מספר פרשה. על הנייר הוא היה נפלא. אבל מהנייר ועד מתקנים אמיתיים, הדרך ארוכה מאוד.

להעביר הלאה לילדים תמיד היה התשוקה שלי. התחלתי לכתוב עבורם עם צדיקידס, ואז המשפחה שלנו עלתה לארץ, והחלום נשאר שמור בפינה של הראש.

בוקר אחד, לקראת חגי תשרי, עלתה בי מחשבה: עוד מעט מתחילים שוב את התורה מבראשית... ומה אם את הפארק שלי, במקום לבנות אותו מבטון, אבנה מסיפורים?

כמפתח במקצועי, השתמשתי בכלי הבינה המלאכותית החדשים כמו במכחולים, כדי להפיח חיים בתמונות שהיו לי בראש. מהר מאוד הילדים שלי התחילו להתגנב אל מאחורי המסך: "אבא, מה המתקן הבא?" באותו יום הבנתי שהפארק סוף סוף קיים.

היום, הצמיד הטורקז על היד שלך. הפארק פתוח, פרשה אחר פרשה.

ומי יודע... אולי יום אחד הוא יפתח גם באמת.

— דוד סילברה

סופר, מפתח ויוצר: אני ממציא דרכים חדשות להעביר הלאה. רעיון? פרויקט?

davidsilvera.com/bereshit-parc/he

פֶּאָרְק בְּרֵאשִׁית

כַּמָּה יָמִים אַחֲרֵי נִמְל הַתְּכָה, נָעַם וְטָלְיָה פּוֹגָשִׁים שׁוֹב אֶת בֵּית בְּדָרְךְ
הַשְׂרִוֹת. בְּתַכְנִית: מִסַּע גָּדוֹל עַל גַּב גָּמֶל עִם אַבְרָם, כַּפָּה שְׂפָה סוּפְרִים
כּוֹכְבִים, מְבוֹה מְלֵא חִידוֹת, וּמוֹפֵעַ שֶׁל מִים וְאוֹר שָׁבוּ אַבְרָם מִקַּבֵּל שֵׁם חֲדָשׁ:
אַבְרָהָם!

כָּל פְּרִשֶׁת לָהּ לָהּ, עֲמוּד אַחֲרֵי עֲמוּד, עִם "הִנְדַּעְתֶּם?" וְשִׁאֵלָה שֶׁל בֵּית לְשִׁיחָה
סָבִיב שֶׁלֹּחַן הַשָּׁבֶת.

הַמִּתְקוֹ הַבָּא: אֶהָל אַבְרָהָם!

בַּסֵּדְרָה פֶּאָרְק בְּרֵאשִׁית, פְּרִשָּׁה אַחַת בְּכָל סִפֵּר: 1. בְּרֵאשִׁית · 2. נֶחֱ · 3. לָהּ לָהּ · 4. וַיֵּרָא
(בַּשְּׁבוּעַ הַבָּא) ...

מִגִּיל 5 · שְׁלוֹשׁ רִמּוֹת קְרִיָּאָה

כָּתַב וּדְמִיָּו: דָּוִד סִילְבֶּרְהַ

סִפֵּר זֶה מְקַדֵּשׁ לְאַהֲבַת הַזֵּילָת, לְאַחֲדוֹת עִם יִשְׂרָאֵל וּלְשִׁמְיָתָהּ. שִׁיעוֹר לְהַעֲבִיר אֶת תּוֹרַתְנוּ,
בְּאַהֲבָה, מְדוֹר לְדוֹר.

"וְאַהֲבַת לְרַעַךְ כְּמוֹךָ" (וַיִּקְרָא יֵט, יח)

